

Gendersensitieve geneeskunde van utopie naar klinische praktijk

Dr Jeanine Roeters van Lennep
Internist, Vascular Medicine
Erasmus MC
Rotterdam, The Netherlands
email:j.roetersvanlennep@erasmusmc.nl

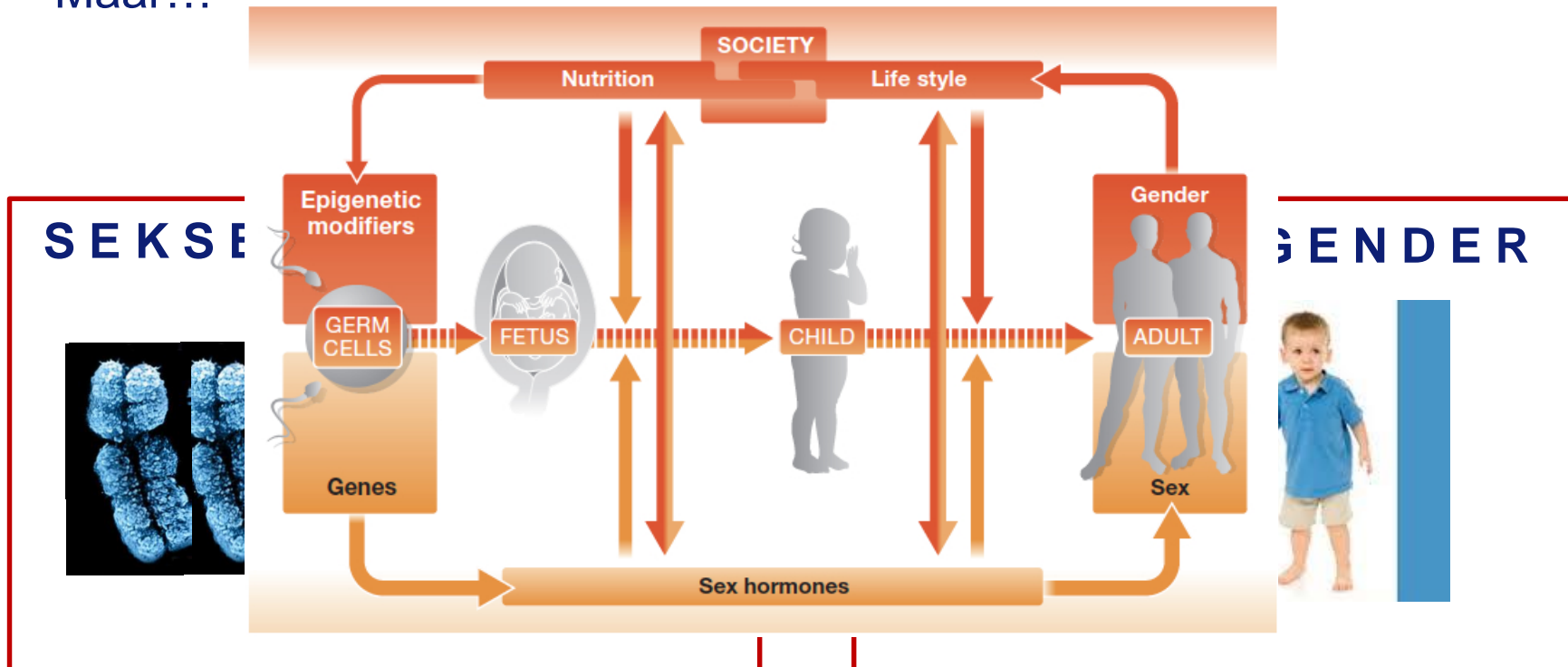
Allereerst...Wat is gendersensitieve geneeskunde ?

Gender-sensitive medicine

the investigation of the ways in which biological sex and gender affect normal human function and the experience of disease

Bestudeert de manier waarop sekse en gender normale lichaamsfuncties bepalen en de ervaring van ziekte

Maar...

Maar...

OPEN ACCESS Freely available online

April 2012 | Volume 7 | Issue 4 | e34193

 PLOS one

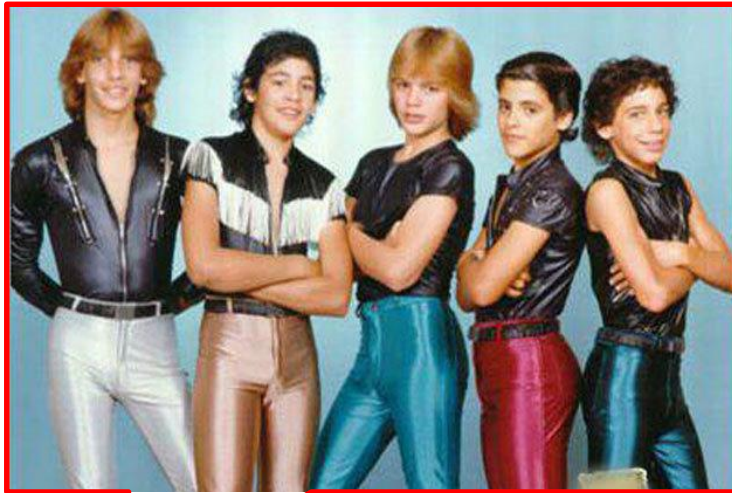
A Conceptual Muddle: An Empirical Analysis of the Use of 'Sex' and 'Gender' in 'Gender-Specific Medicine' Journals

Anne Hammarström^{1*}, Ellen Annandale^{2,3}

¹ Department of Public Health and Clinical Medicine, Umeå Centre for Gender Studies in Medicine, Research Project Challenging Gender, Umeå University, Umeå, Sweden, ² Department of Sociology, University of Leicester, Leicester, United Kingdom, ³ Umeå Centre for Gender Studies in Medicine, Research Project Challenging Gender, Umeå University, Umeå, Sweden

Conclusion: The use of the concepts of 'sex' and gender' in 'gender-specific medicine' is conceptually muddled. The simple, dualistic and individualised use of these concepts increases the risk of essentialism and reductivist thinking. It therefore highlights the need to clarify the use of the terms 'sex' and 'gender' in medical research and to develop more effective ways of conceptualising the interplay between 'sex' and 'gender' in relation to different diseases.

Geschiedenis

Standaard =
Jong
Volwassen
Blank
Man

Emancipatie: man=vrouw

1980

1985

1990

1995

2000

2005

2015

Geschiedenis

Women's Health

**Report of the
Public Health Service
Task Force on
Women's Health Issues**

Volume I

1985 NIH Eerste rapport over vrouwen en gezondheid

Task Force om gezondheids issues voor vrouwen te identificeren

1986 beleidsdocument
Meer vrouwen includeren in studies

1980

1985

1990

1995

2000

2005

2015

Geschiedenis

THE NEW ENGLAND JOURNAL OF MEDICINE July 25, 1991

THE YENTL SYNDROME

YENTL, the 19th-century heroine of Isaac Bashevis Singer's short story,¹ had to disguise herself as a man to attend school and study the Talmud. Being "just like a man" has historically been a price women have had to pay for equality. Being different from men has meant being second-class and less than equal for most of recorded time and throughout most of the world. It may therefore be sad, but not surprising, that women

2 NEJM onderzoeken toonden aan

- Vrouwen met verdenking HVZ ontvangen minder diagnostische procedures
- En indien HVZ: minder vaak adequate behandeling

1980

1985

1990

1995

2000

2005

2015

Geschiedenis

1994 The Food and Drug Administration
Office of Women's Health (OWH)

Missie:

Beschermen en verbeteren gezondheid
vrouwen door beleid, wetenschap en
bewustwording

- Stimuleren participatie vrouwen in
trials en sekse/ gender analyses

1980

1985

1990

1995

2000

2005

2015

Geschiedenis

European Heart Journal (2000) 21, 911-918
doi:10.1053/euhj.1999.1941, available online at <http://www.idealibrary.com> on IDEAL®

Gender differences in diagnosis and treatment of coronary artery disease from 1981 to 1997

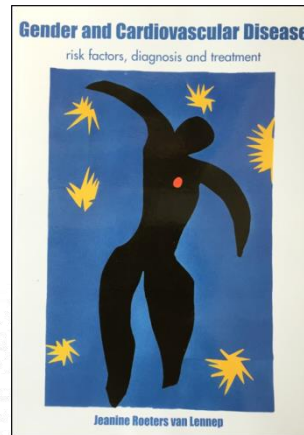
No evidence for the Yentl syndrome

J. E. Roeters van Lennep¹, A. H. Zwinderman¹, H. W. O. Roeters van Lennep²,
H. E. Westerveld³, H. W. M. Plokker⁴, A. A. Voors⁴, A. V. G. Bruscke¹ and
E. E. van der Wall¹

No Gender Differences in Pacemaker Selection in Patients Undergoing Their First Implantation

JEANINE E. ROETERS VAN LENNEP, AEILKO H. ZWINDERMAN,
HENK W.O. ROETERS VAN LENNEP,* NORBERT M. VAN HEMEL,†
MARTIN J. SCHALIJ, and ERNST E. VAN DER WALL

From the Department of Cardiology, Leiden University Medical Center, Leiden,
*Oosterschelde Hospital, Goes, and †Department of Cardiology, University Medical Center Utrecht,
Utrecht, The Netherlands

2001 Promotie LUMC

Proefschrift:

Gender and Cardiovascular
disease:
*risk factors, diagnosis and
treatment*

1980

1985

1990

1995

2000

2005

2015

Geschiedenis

ONDERZOEK NAAR VERSCHILLEN

**ALLIANTIE
GENDER + GEZONDHEID**

2013 Alliantie Gender en Gezondheid

Initiatief WOMEN Inc en Ministerie OCW

Erkenning verschillen mannen en vrouwen in gezondheidszorg

1980

1985

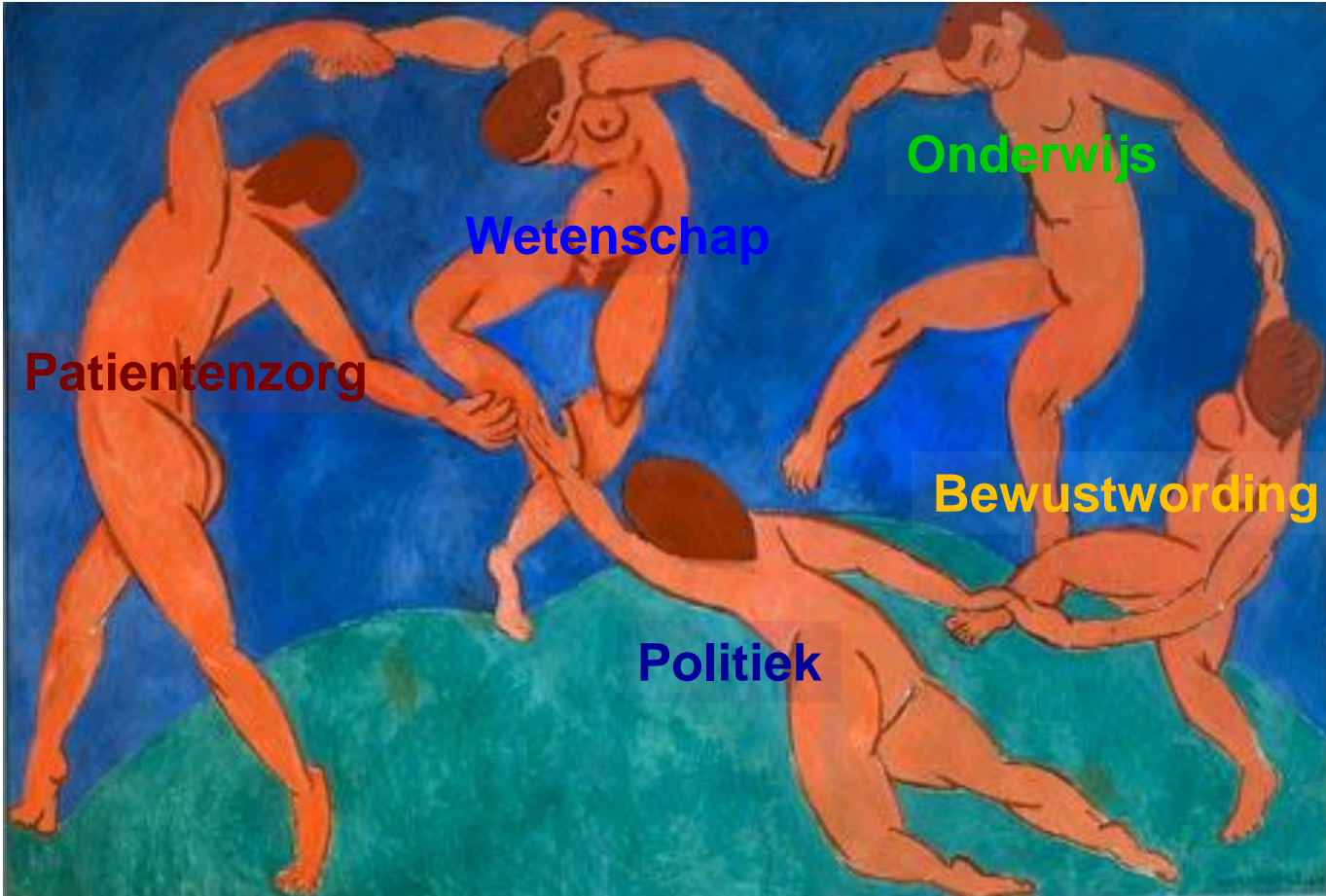
1990

1995

2000

2005

2015

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Patientenzorg

Heeft de dokter een genderbril?

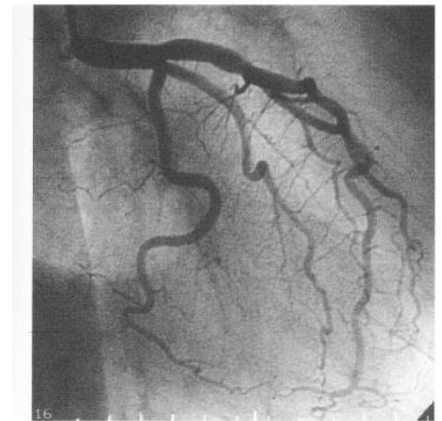
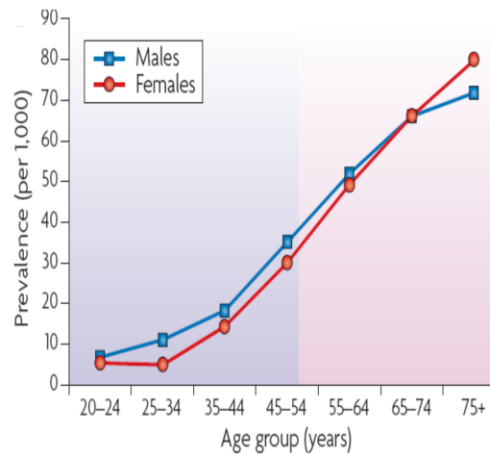

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Patientenzorg

Verschillen mannen & vrouwen hart- en vaatziekten

- **Epidemiologie**
  - Leeftijd HVZ
  - Uiting HVZ
  - Betrokken vaatbed
- **Klachten**
- **Ziekte**
- **Risicofactoren**

Warning Signs of Heart Attack in Women

Symptoms of myocardial infestation, or heart attack, are different in men and women. Experts say signs of heart attack exhibited in men are not displayed by women!

source: PositiveMed.com

Patientenzorg

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Patientenzorg

Multidisciplinaire zorg gericht op **sekspecifieke** cardiovasculaire RF

Vrouwspecifiek

sinds

2011 ism Obstetrie FUPEC polikliniek: CVRM na pre-eclampsie

2014 ism Fertilititeit CREW polikliniek : CVRM bij PCOS & POI

Manspecifiek

sinds

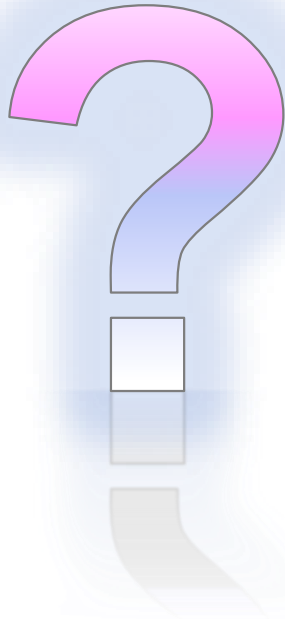
2014 ism Urologie CVRM voor mannen met erectiele dysfunctie

2016 ism Urologie CVRM voor mannen met Klinefelter

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Patientenzorg

Sekse specifieke cardiovasculaire markers/ RF in de praktijk

Leeftijd menopause

Erectiele dysfunctie

Zwangerschapsdiabetes

Voorgeschiedenis pre-eclampsie

Onregelmatige cyclus

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Patientenzorg

Andere specialismen

“ Vrouwen hebben andere knieën dat weet iedere orthopeed; de voetbal knietjes van de mannen op zondag kennen wij goed maar sinds de opkomst van vrouwenvoetbal zien wij een epidemie aan nieuwe knie-blessures”

Duncan Meuffels, Orthopeed Erasmus MC

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

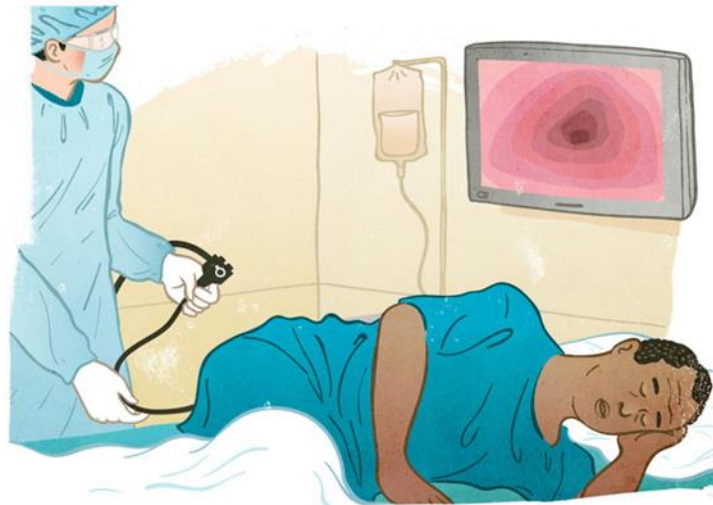
Patientenzorg

Andere specialismen

“Colonoscopie bij vrouwen is lastiger dan bij mannen. Doordat zij een minder gefixeerd colon hebben is het moeilijker om de scope op te voeren en is de belasting vaak hoger”

Ernst Kuipers, MDL arts, tevens voorzitter RVB, Erasmus MC

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Patientenzorg

Andere specialismen

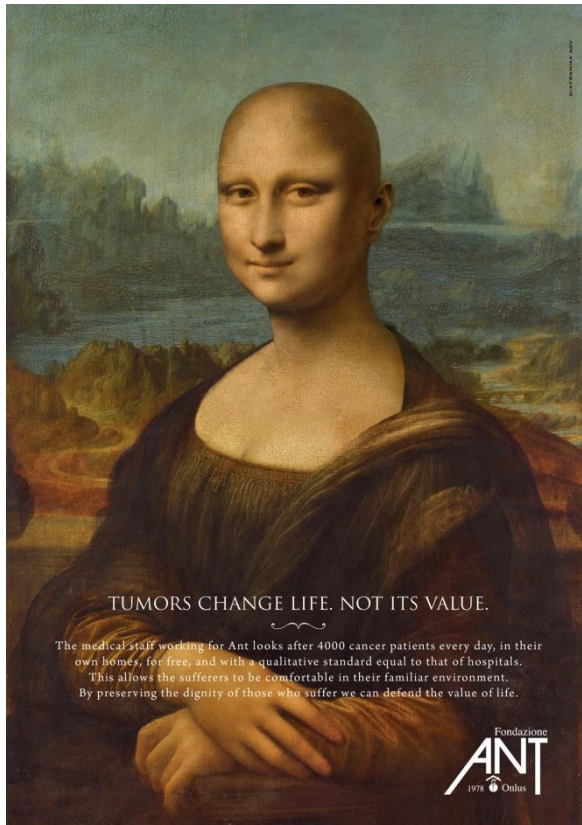
“Aanvankelijk dacht ik dat sekse en gender geen rol speelde in mijn vakgebied maar toen ik erover nadacht besepte ik mij dat mannen en vrouwen hun klachten echt anders uiten”

Mick Metselaar , KNO arts, Erasmus MC

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Patientenzorg

Waardegedreven zorg

Uitkomst maten kunnen voor mannen en vrouwen verschillend zijn

Haarverlies bij chemokuur meer impact bij vrouwen

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Patientenzorg

Richtlijnen

Cardiovasculair risicomanagement na een reproductieve aandoening

INITIATIEF

Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie

IN SAMENWERKING MET

Nederlands Huisartsen Genootschap

Nederlandse Vereniging voor Cardiologie

Nederlandse Internisten Vereniging

Nederlandse Vereniging voor Neurologie

Nederlandse Vereniging voor Radiologie

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Wetenschap

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk Wetenschap

THE LANCET

Articles

Volume 376 | Number 10244 | Pages 1-68 | July 3-9, 2010

www.thelancet.com

A gender-sensitised weight loss and healthy living programme for overweight and obese men delivered by Scottish Premier League football clubs (FFIT): a pragmatic randomised controlled trial

Kate Hunt, Sally Wyke, Cindy M Gray, Annie S Anderson, Adrian Brady, Christopher Bunn, Peter T Donnan, Elisabeth Fenwick, Eleanor Grieve, Jim Leishman, Euan Miller, Nanette Mutrie, Petra Rauchhaus, Alan White, Shaun Trewick

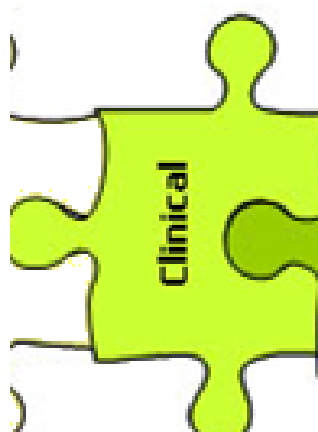

Summary

Background The prevalence of male obesity is increasing but few men take part in weight loss programmes. We assessed the effect of a weight loss and healthy living programme on weight loss in football (soccer) fans.

Lancet 2014; 383: 1211-21

Published Online

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

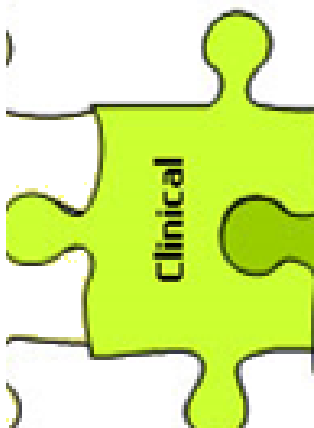
Wetenschap

EuroFIT biedt u de kans om “als mannen* onder elkaar” en op uw eigen niveau aan uw gezondheid te werken. EuroFIT duurt 12 weken en richt zich op mannen met overgewicht (BMI > 27 kg/m²) in de leeftijd 30-65 jaar, die niet voldoende bewegen en te veel stil zitten.

WAAROM ZOU IK MEEDOEN?

- Deelname is gratis
- U krijgt 100 euro aan vouchers voor de ADO Den Haag Fanshop als dank voor deelname aan het onderzoek
- U krijgt na afloop van het onderzoek een persoonlijk verslag met jouw gezondheidsresultaten

Genderspecifieke gezondheidszorg in de praktijk

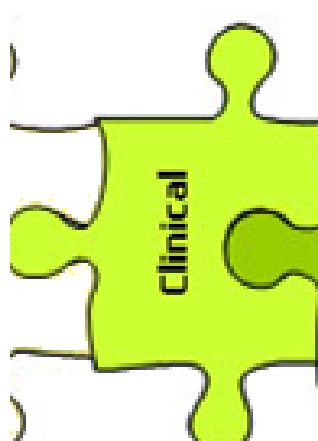
Wetenschap

Contents lists available at [ScienceDirect](https://www.sciencedirect.com)

Atherosclerosis

journal homepage: www.elsevier.com/locate/atherosclerosis

Maternal inheritance does not predict cholesterol levels in children with familial hypercholesterolemia

Ingunn Narverud ^{a,b}, Jeanine Roeters van Lennep ^c, Jacob J. Christensen ^{a,b},
Jorie Versmissen ^c, Jon Michael Gran ^d, Per Ole Iversen ^{a,e}, Pål Aukrust ^{f,g,h,i,l},
Bente Halvorsen ^{f,g,i}, Thor Ueland ^{f,g,i,l}, Stine M. Ulven ^j, Leiv Ose ^{a,b}, Marit B. Veierød ^{a,d},
Eric Sijbrands ^c, Kjetil Retterstøl ^{a,b}, Kirsten B. Holven ^{a,k,*}

Genderspecifieke gezondheidszorg in de praktijk

Wetenschap

SCIENCE

Chilly at Work? Office Formula Was Devised for Men

By PAM BELLUCK AUG. 3, 2015

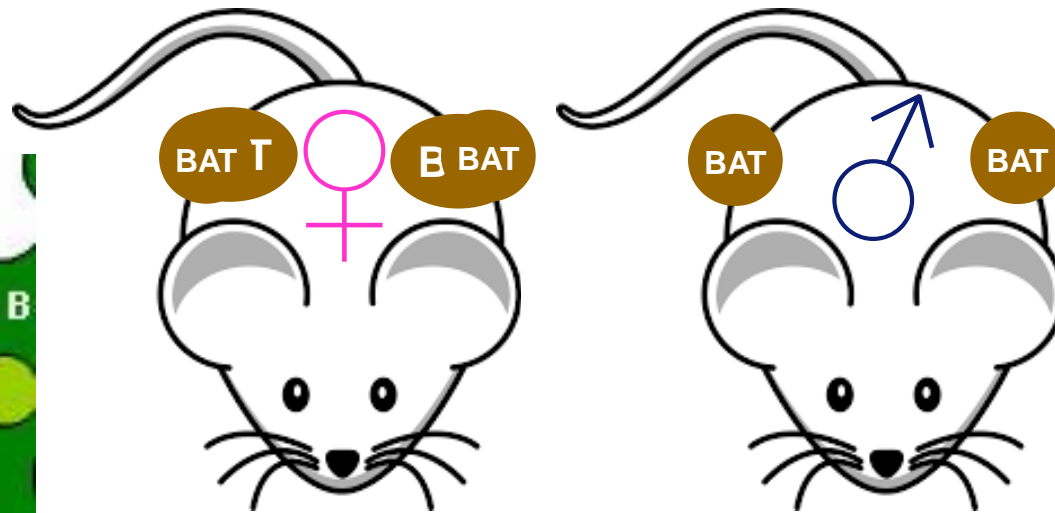
Molly Mahannah wears a sweatshirt and blanket at work in Omaha, wrapping herself up "like a burrito."
Chris Machian for The New York Times

Genderspecifieke gezondheidszorg in de praktijk

Wetenschap

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Wetenschap

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Wetenschap

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Wetenschap

Wetenschap

HORIZON 2020

The EU Framework Programme for Research and Innovation

European Commission > Horizon 2020

What is
Horizon 2020?

Find
Your area

How to
Get funding?

News, Events
& Publications

Projects

Sections navigation

Science with and for Society

Promoting Gender Equality in
Research and Innovation

Find
Your area

Promoting Gender Equality in Research and Innovation

In Horizon 2020 Gender is a cross-cutting issue and is mainstreamed in each of the different parts of the Work Programme, ensuring a more integrated approach to research and innovation.

Three objectives underpin the strategy on gender equality in Horizon 2020:

- Fostering gender balance in research teams, in order to close the gaps in the participation of women.
- Ensuring gender balance in decision-making, in order to reach the target of 40% of the under-represented sex in panels and groups and of 50% in advisory groups.
- Integrating the gender dimension in research and innovation (R&I) content, helps improve the scientific quality and societal relevance of the produced knowledge, technology and/or innovation.

In many topics across the work programme, it is explicitly requested that applicants take into account women as well as men's needs and behaviours. In addition grant beneficiaries commit to promoting equal opportunities and a balanced participation of women and men at all levels in research and innovation teams and in management structures.

VN

VERENIGING VAN NEDERLANDSE
VROUWELIJKE ARTSEN

2afms

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Wetenschap

CIHR INSTITUTE OF
GENDER AND HEALTH
SHAPING SCIENCE FOR A HEALTHIER WORLD

<http://www.discoversexandgender.ca/>

Home About Course Catalogue Contact Us English ▾ My Dashboard ▾

You are logged in as Jeanine R

SEX AND GENDER IN BIOMEDICAL RESEARCH

An interactive module designed to improve the ability of health researchers and peer reviewers to account for sex and gender in biomedical research involving animals, cells or tissues.

Start Now

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Wetenschap

CIHR INSTITUTE OF
GENDER AND HEALTH
SHAPING SCIENCE FOR A HEALTHIER WORLD

This is to certify that

Jeanine Roeters van Lennep

has successfully completed the CIHR Institute of Gender and Health
Core Competency Module for Sex and Gender in Biomedical Research.

Cara Tannenbaum, MD, MSc
Scientific Director
CIHR Institute of Gender & Health

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Bewustwording

Bewust
wording

WOMEN
INC

TALKSHOW 'PROEFPERSONEN GEZOCHT M/V'

Locatie Rotterdam, Erasmus MC
Datum 29 januari 2015
Tijd 19.30 uur

Datum: donderdag 29 januari 2015
Locatie: Erasmus MC, 's-Gravendijkwal 230, 3015 CE Rotterdam
([download routebeschrijving](#))
Zaal: Prof. dr. Andries Querido zaal
Tijd: 19.30 - 21.00 uur (inloop vanaf 18.30 uur)
Toegang: gratis, aanmelden via het [aanmeldformulier](#) vereist

Meld je aan!

Geneesmiddelen worden weinig op vrouwen getest, ook al zijn vrouwen de grootste

Mannen en vrouwen zijn echt anders

Gezondheidszorg

Hartinfarct, vaatziekten, ze manifesteren zich anders bij vrouwen. Arts en patiënt moeten daar alert op zijn.

Door onze redacteur
Ingrid Wiseman

AMSTERDAM. Alom bekend: drukkende pijn op de borst kan wijzen op een hartinfarct. Veel minder bekend is dat ook zweten en duizeligheid op een hartinfarct kunnen duiden. Althans bij vrouwen. Een onduidelijk symptoom onbekend zijn - bij patiënte en soms bij arts - lopen vrouwen volgens onderzoek een grotere kans te even hartinfarct te overlijden dan mannen. De gezondheidszorg moet meer aandacht hebben voor dit soort 'vrouwenspecifieke' gezondheidsklachten, vindt een alliantie van gezondheidsorganisaties. Morgenavond begint daarom een twee langsoortige medische centra om 'gender en gezondheid op de agenda te zetten'. Te beginnen in het UMC Utrecht, met een bijeenkomst over de overgang.

Initiatiefnemers van de alliantie zijn vrouwenwerk Women Inc, en het ministerie van OCW. 'De zorg bedient vrouwen niet goed genoeg', zegt Marjolijn Blom, programmamaker gezondheid bij Women Inc, en afgestudeerd in geneeskunde. 'Meer aandacht voor seksverschillen betekent betere zorg voor vrouwen.'

Neem hart- en vaatziekten. Een vaatziekte bij mannen manifesteert zich vaker in grotere bloedstroom, in een vrouwenlichaam juist in kleinere. Blom: 'Daarom wordt die ziekte bij vrouwen vaak over het hoofd gezien. Ook de kennis over louter vrouwelijke gezondheidsproblemen schiet tekort, aldus de alliantie. Zoals klachten rond de overgang. Opvliegers, overmatig zweten die associatie zijn verboden. Maar de overgang leidt ook tot een grotere kans op hartklachten. Oestrogenconcentratie nemen af, waardoor het vrouwelijke hormoon heeft een gunstige invloed op chole-

sterolgehalte en bloeddruk. Ook het risico op depressies neemt toe. Blom: 'Jin er is een grotere kans op botontkalking, en een mogelijk verband met hart- en vaatziekten, zo horen wij van specialisten.'

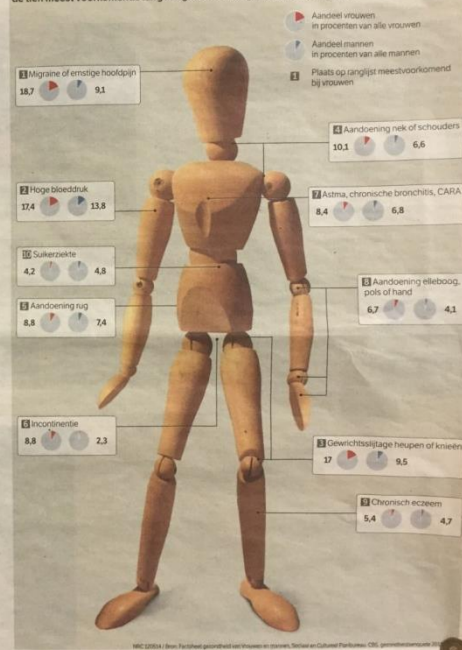
Ook risant voor vrouwen is de gewoonte onder farmaceuten om medicijnen meer op mannen dan op vrouwen te testen. Vrouwen zijn een minder efficiënte onderzoeksgroep' door hun hormoonachtergrond, zegt Blom. 'Daardoor zijn medicijnen makkelijker op mannen te testen. Bij vrouwelijke mensen moet je door de wisselende hormonen het medicijn onder een veel grotere populatie testen, voor eenzelfde zeggingskracht van het onderzoek.'

Voor veel medicijnen geldt een standaarddoosering, terwijl een mannen-

lichaam het geneesmiddel anders kan opnemen dan dat van een vrouw. Vrouwen hebben bovendien 1,5 tot 1,7 keer zoveel kans op bijwerkingen als mannen, zo blijkt uit onderzoek. Het gebrek van geneesmiddelen onder vrouwen is hoger dan bij mannen. Bedenkers van de alliantie 'gender en gezondheid' zijn onder meer ZonMw (subsidieverstrekter voor gezondheidsonderzoek), en de universitaire medisch centra van een zestal universiteiten. Het ministerie van OCW steekt tot eind 2015 een half miljoen euro beschikbaar. Bedoeling van de alliantie is het curriculum van de studie geneeskunde. 'Wij horen dat in de basisopleiding geneeskunde nu nauwelijks aandacht is voor seksverschillen', zegt Blom. Een advies, uit te brengen over twee jaar, moet duidelijk maken wat per ziekte over seksverschillen bekend is, en welk nader onderzoek nodig is.

Vrouwen: vaker hogere bloeddruk en versleten knie of heup

Percentage vrouwen en mannen dat in 2011/2012 last heeft gehad van de tien meest voorkomende langdurige aandoeningen/ziekten bij vrouwen

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Bewustwording

Bewust
worden

Erasmus MC

Women's Health Week

26 - 30 januari 2015

MAN-VROUW VERSCHILLEN IN ZIEKTE EN BEHANDELING

CARDIOLOGIE EN CHIRURGIE

Women's Health Matters!

- » Vrouwen hebben een hoger risico op hartfalen, mannen een hoger risico op een hartinfarct.
- » Vrouwen hebben bij een hartinfarct vaak andere klachten dan mannen, zoals onwelzijn, buikpijn, ruggijn en kortademigheid.
- » Diagnostische testen voor aandoeningen van de kransslagaders, zoals de fietsproef, zijn minder betrouwbaar bij vrouwen.
- » Problemen in de diagnostiek naar hartaandoeningen bij vrouwen kunnen leiden tot vertraging in behandeling en hogere sterfte.
- » Een verwijde buikslagader (aneurysma) scheurt eerder bij vrouwen, waardoor het risico op overlijden groter is.

www.erasmusage.com/womens-health-week-2015

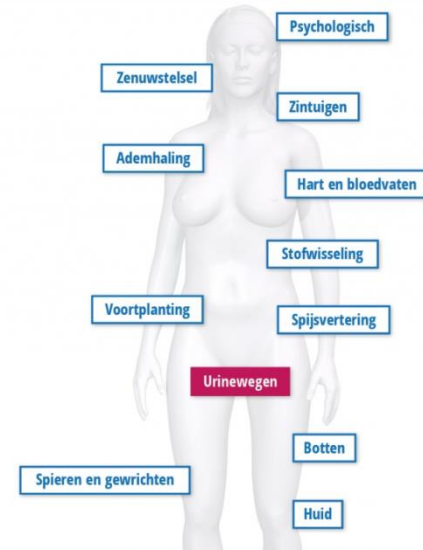
Erasmus MC

Women's Health Week

26 - 30 januari 2015

MAN-VROUW VERSCHILLEN IN ZIEKTE EN BEHANDELING

UROLOGIE

Women's Health Matters!

- » De meest voorkomende aandoeningen van de urinewegen bij vrouwen zijn incontinentie en urineweginfecties.
- » Incontinentie en urineweginfecties hebben bij vrouwen veelal een andere ontstaanswijze.
- » De piek voor het krijgen van urineweginfecties ligt bij vrouwen op een andere leeftijd dan bij mannen.
- » Vrouwen krijgen minder vaak blaaskanker.
- » Door hormonale verschillen, vaak latere diagnose en een dunnere blaaswand is de prognose van blaaskanker bij vrouwen ongunstiger.

www.erasmusage.com/womens-health-week-2015

VEREN

Erasmus MC
University Medical Center Rotterdam

WOMEN
INC

NETHERLANDS
INSTITUTE
FOR HEALTH
SCIENCES

ERASMUS MC
ERASMUS UNIVERSITY
MEDICAL CENTER
ROTTERDAM

Erasmus MC
University Medical Center Rotterdam

WOMEN
INC

NETHERLANDS
INSTITUTE
FOR HEALTH
SCIENCES

ERASMUS MC
ERASMUS UNIVERSITY
MEDICAL CENTER
ROTTERDAM

IC

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Onderwijs

Taskforce Erasmus MC:

A. Maassen van den Brink & J.E Roeters van Lennep

Doel: Sekse en Gender objectiveerbaar in Ba en Ma Studie Geneeskunde

Door:

- Implementeren adviezen werkgroep Lagro-Jansen (Alliantie)
- Doornemen Ba (en Ma) op relevante onderwerpen
- Benaderen docenten vraag om gender te implementeren ipv toevoegen
- Herkenbaarheid in onderwijs door Logo

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Onderwijs

NIHES
RESEARCH TRAINING IN MEDICINE AND THE HEALTH SCIENCES

FIRST NIHES COURSE ON

WOMEN'S HEALTH

28 – 30 JANUARY 2013

NETHERLANDS
INSTITUTE
FOR HEALTH
SCIENCES

ERASMUS MC
ERASMUS UNIVERSITY
MEDICAL CENTER
ROTTERDAM

NIHES
RESEARCH TRAINING IN MEDICINE AND THE HEALTH SCIENCES

WOMEN'S HEALTH

27 – 29 JANUARY 2014

NETHERLANDS
INSTITUTE
FOR HEALTH
SCIENCES

ERASMUS MC
ERASMUS UNIVERSITY
MEDICAL CENTER
ROTTERDAM

NIHES
RESEARCH TRAINING IN MEDICINE AND THE HEALTH SCIENCES

WOMEN'S HEALTH

26 – 28 JANUARY 2015

NETHERLANDS
INSTITUTE
FOR HEALTH
SCIENCES

ERASMUS MC
ERASMUS UNIVERSITY
MEDICAL CENTER
ROTTERDAM

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Onderwijs

Onderwijs

Erasmus MC
Netherlands Institute
for Health Sciences

Research Training in Medicine and
the Health Sciences

Women's Health

1 - 3 February 2016

Erasmus

Erasmus University Rotterdam
Make it happen.

o.a.

Pearl Dijkstra, vice vz KNAW

Cherian Varghese, WHO

Margaret Rees, EMAS

Maryam Kavousi

Oscar Franco

Angela Maas

Antoinette Maassen vd Brink

Hans Duvekot

Bart Fauser

Jolien Roos

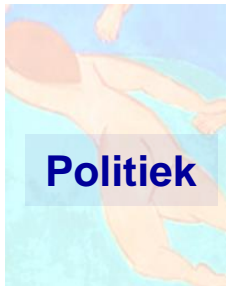
Hanneke Takkenberg

Keynote lecture: Noel Bairy Merz

Erasmus MC

Erasmus

Genderspecifieke gezondheidszorg in de praktijk

Politiek

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2013–2014

32 620

Beleidsdoelstellingen op het gebied van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Nr. 101

MOTIE VAN HET LID WOLBERT

Voorgesteld 18 december 2013

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er in de geneeskunst onvoldoende rekening wordt
gehouden met verschillen tussen man en vrouw;

constaterende dat vrouwspecifieke geneeskunde bijdraagt aan het bieden
van maatwerk zodat mannen en vrouwen gelijke kansen met betrekking
tot gezondheid kunnen realiseren;

van mening dat vrouwspecifieke geneeskunde integraal onderdeel zou
moeten uitmaken van geneeskundige opleidingen;

verzoekt de regering, in overleg te gaan met de relevante partijen om
vrouwspecifieke geneeskunde integraal onderdeel van de geneeskundige
opleidingen te maken;

verzoekt de regering tevens, de Kamer voor het herfstreces te rapporteren
over de voortgang,

en gaat over tot de orde van de dag.

Wolbert

Genderspecifieke gezondheidszorg in de praktijk

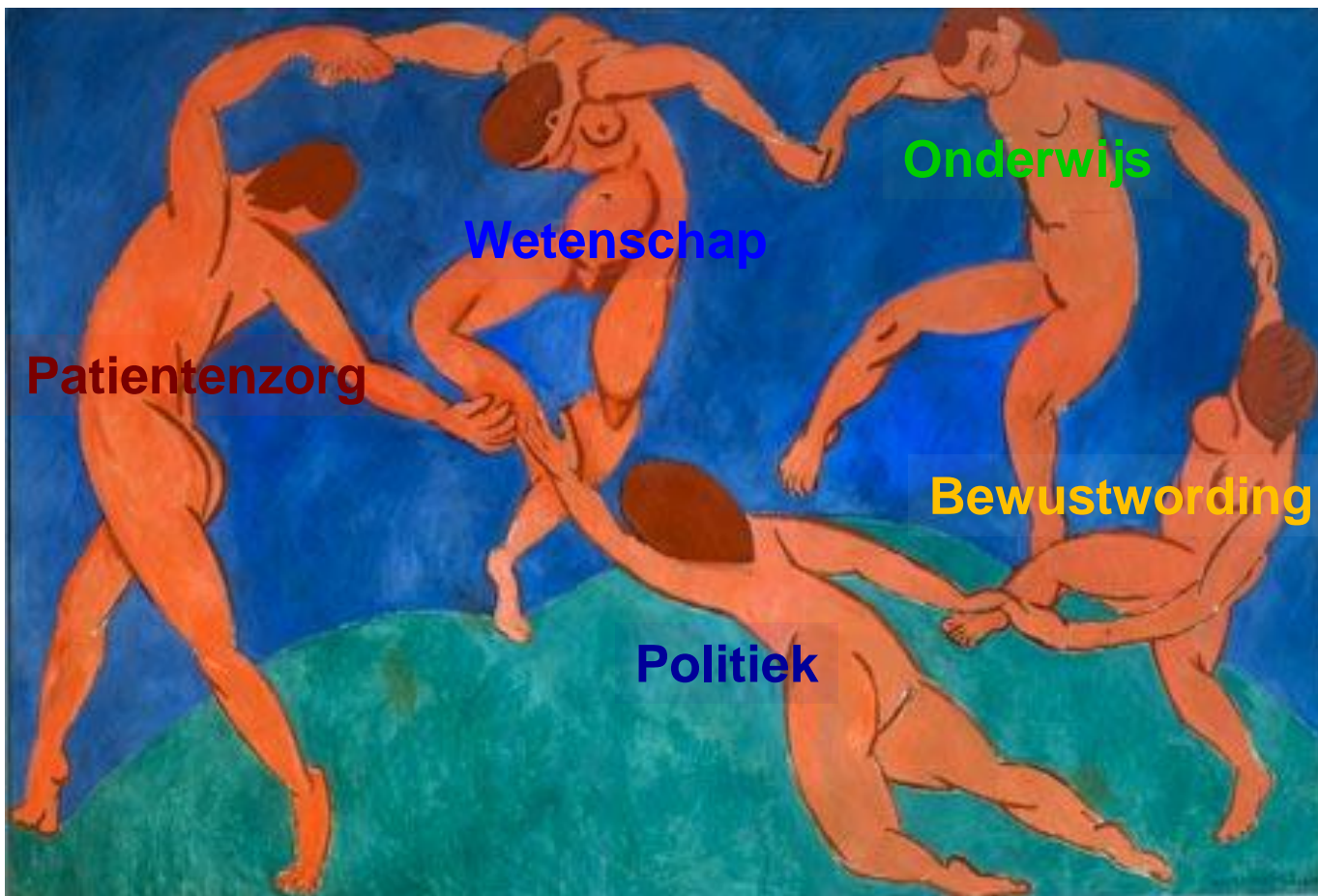
Politiek

Tweede kamer 23 juni 2015

Dress Red Day 29 september 2015

Gendersensitieve gezondheidszorg in de praktijk

Dankwoord

To define is to limit

*Iulia Saturnina, 1^e-2^e eeuw AD
Vrouwelijke Romeinse Arts*

*Aletta Jacobs,
1854-1929
1^e vrouwelijke arts NL*

*Corrie Hermann
1^e vrouwelijke
arts 2^e kamer*

*Angela Maas
1^e hoogleraar
Vrouwencardiologie*

Dankwoord

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Erasmus MC
Universitair Medisch Centrum Rotterdam

WOMEN INC

achmea

ZonMw

Universitair Medisch Centrum
Utrecht

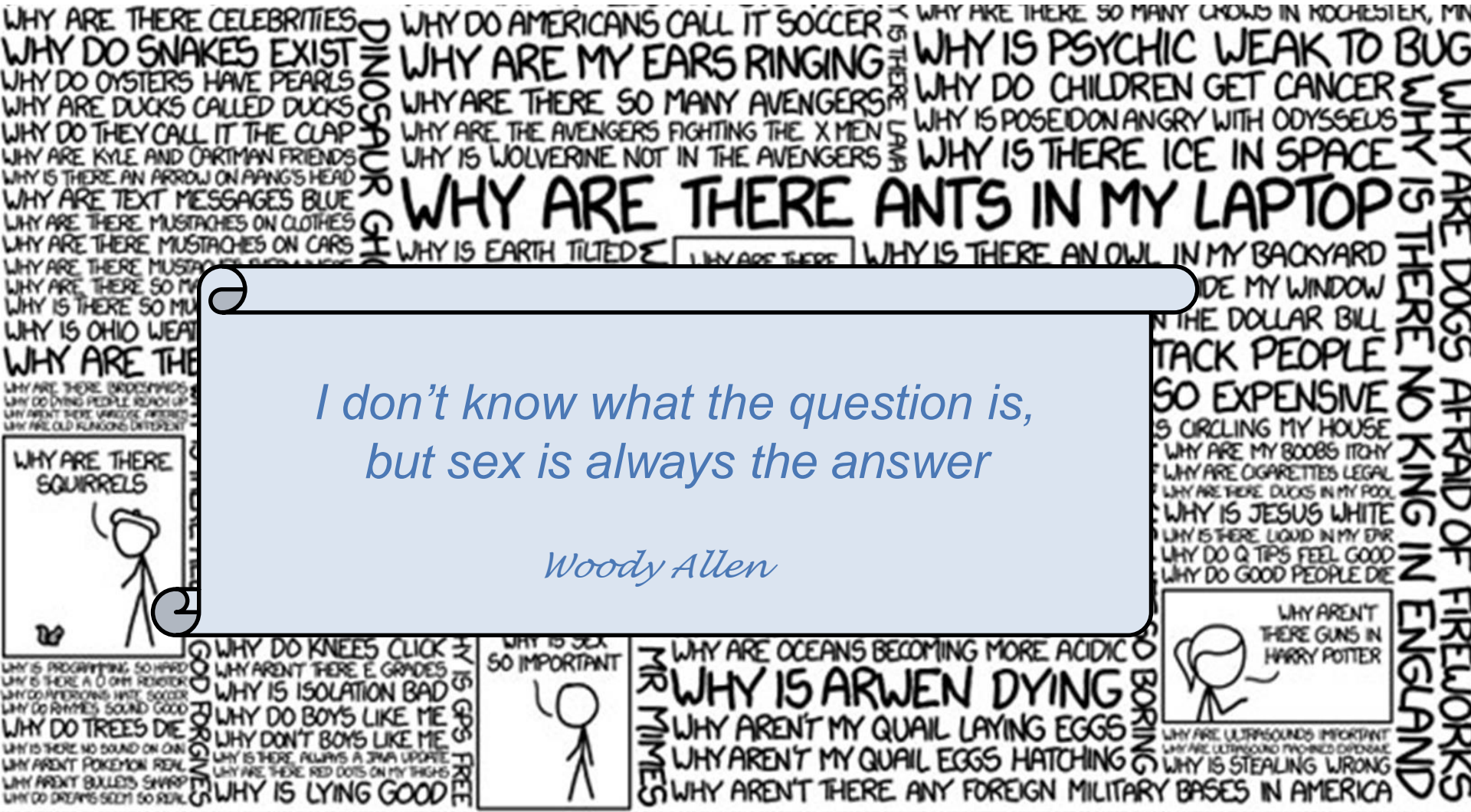
Radboudumc

Erasmus MC
Erasmus

VNVA
VERENIGING VAN NEDERLANDSE
VROUWELIJKE ARTSEN

Vragen?

*I don't know what the question is,
but sex is always the answer*

Woody Allen

